

6. Шакарян М. С. Участие в советском гражданском процессе органов государственного управления : лекция для студентов. М. : МГУ, 1978. 36 с.
7. Гукасян Р. Е. Проблема интереса в советском гражданском процессуальном праве. Саратов : Приволж. кн. изд-во, 1970. 190 с.
8. Ананьева Ж. К. Судебные споры о воспитании детей : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Л., 1954. 19 с.

Одержано 31.10.2019

УДК 159.92

Вікторія В'ячеславівна ДОЦЕНКО,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-7757-2793>

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Сучасна людина переживає глибокі зміни світового співтовариства і перебуває у вирі інформаційно-технологічних, фінансово-економічних, суспільно-політичних і соціально-культурних трансформацій життя у сторону глобалізації. Динамізм змін, зростання невизначеності, напруженості і стресів сучасного життя призвели до трансформації парадигми освіти і вимагають від майбутніх фахівців постійно підвищувати власний професіоналізм, опановувати нові знання і технології та безперервно саморозвиватися.

У професійній підготовці працівників поліції стає актуальним формувати й виховувати «людину діючу» – активну, цілеспрямовану, відповідальну за власні вчинки, яка схильна самостійно підтримувати продуктивність праці на високому рівні та готова до безперервної освіти і постійного професійного саморозвитку.

Саморозвиток – це регульований, цілеспрямований процес метою якого є позитивна самозміна мотиваційної, емоційно-вольової, когнітивної, ціннісної та діяльнісної сфер особистості в напрямку свого «ідеального Я». Свого часу Л. М. Толстой порівнював розвиток людини з ростом дерева. Він зазначав, що в буквальному значенні не людина вирощує дерево, дерево росте самостійно. Людина рихлить ґрунт, обрізає зайві гілки, вносить добрива, тобто створює необхідні зовнішні умови, які сприяють його саморозвитку й стимулюють його ріст. Сам же саморозвиток відбувається за своїми внутрішніми законами [6, с. 80]. Подібні уявлення були й у К. Роджерса: «...попри те, що розвиток відбувається під впливом зовнішніх умов навколишнього середовища та факторів виховання, не всі фактори розвивають і формують особистість, а лише ті, які знаходять позитивний відгук у внутрішнім середовищі й стимулюють активність особистості в роботі над собою» [4, с. 67]. Г.С. Костюк пояснює саморозвиток особистості через «самоудосконалення», якому властива єдність зовнішніх і внутрішніх умов. Зовнішні та внутрішні умови саморозвитку є протилежностями, пов'язаними між собою. Зовнішнє, об'єктивне та соціальне у процесі засвоєння індивідом стає внутрішнім, суб'єктивним, визначаючи ставлення індивіда до світу. Згідно з поглядами Ж. Піаже, Л. Виготського, П. Гальперіна, механізмом такого засвоєння є інтеріоризація, або перетворення зовнішніх практичних актів поведінки на внутрішні розумові дії, завдяки чому формується здатність до оперування об'єктами в образах, думках, продукування нових ідей. Протилежний процес називається екстеріоризацією, з допомогою його здійснюється об'єктивація внутрішнього, його перехід у зовнішній план діяльності [2].

Зараз більшість авторів (В. І. Андреев, Г. О. Балл, О. Г. Сухоленова, О. П. Слободян) розглядають саморозвиток як певну внутрішню активність, вид творчої діяльності, що «зумовлює продуктивне особистісне зростання» [5, с. 100]. Саморозвиток – це процес цілеспрямованого впливу особистості на себе з метою вироблення чи удосконалення фізичних і моральних якостей, духовних сил та духовної сфери в цілому, активізації здібностей, нахилів і формування необхідних для життєдіяльності правоохоронця, а також самореалізації нових знань, умінь і навичок [2].

В процесі фахової підготовки працівників поліції у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання збільшується частка самостійної роботи в загальному обсязі навчальної роботи курсанта, що виступає надзвичайно важливим фактором для реалізації функції спонукання курсантів до саморозвитку. Для цього курсант включається у різні види діяльності. Навчальні заняття змінюються спортивними тренуваннями, чергуванням, несенням служби з охорони громадського порядку, краєзнавчими екскурсіями, участю в художній самодіяльності, проведенням профілактичних заходів для школярів тощо. Соціальна активність майбутніх працівників поліції посилюється у міру переходу курсанта з курсу на курс. На старших курсах функція спонукання до саморозвитку проявляється найсильніше у зв'язку з тим, що курсанти набувають ґрунтовну систему службово-професійних знань, більш реально оцінюють ступінь власної підготовки до роботи у практичних підрозділах поліції. У результаті поліпшується рівень внутрішньої організації, досягається згода із самим собою і з оточуючим середовищем, формуються професійно-важливі якості, розвиваються здібності курсанта, його свідомість та самосвідомість. Дуже важливо, що саморозвиток особистості сприяє подоланню поганих звичок і залежності від думки й оцінки оточуючих, розвиває контроль потреб. Саморозвиток є необхідною умовою становлення курсанта як соціальної істоти, людини яка вірить в себе, свої сили, приймає на себе відповідальність за свої вчинки й події власного життя. Саморозвиток курсанта є важливою складовою умовою для

подальшої ефективної діяльності правоохоронця, що визначається як процес якісної, цілеспрямованої свідомої зміни його особистісної сфери [1].

Необхідно враховувати суперечності, що виникають у навчальній діяльності майбутніх працівників поліції, а саме розбіжності між новими пізнавальними цілями, завданнями та наявними способами дій, між новими ситуаціями й недостатнім досвідом курсанта для їх вирішення. Подолання цих суперечностей вимагає пошуку нових способів дій, оволодіння новими фаховими вміннями й навичками необхідними для їх вирішення, тобто здійснення кроку вперед у своєму саморозвитку. У юнацькому віці, якому притаманне вироблення перспективних цілей, життєвих планів, конкретних проєктів, виникають суперечності у розбіжності між бажаним і реальним, омріяним і теперішнім. Ці розбіжності також спонукають особистість майбутнього працівника поліції до саморозвитку і їх слід враховувати в організації навчально-виховного процесу.

Так, з метою розвитку навичок самоорганізації, самопізнання та особистісного зростання нами було розроблено соціально-психологічні тренінги, а саме:

1) тренінг «Адаптація» – для курсантів першого курсу навчання Харківського національного університету внутрішніх справ. Метою даного тренінгу є формування навичок та умінь самоорганізації особистості необхідних для навчання у виші зі специфічними умовами навчання та стимулювання особистісного саморозвитку. Впродовж даного тренінгу учасники відпрацьовують наступні теми:

– самоорганізація курсантів в процесі їх професійної освіти (принципи та механізми самопізнання, самоорганізації, самоосвіти, засоби пошуку і обробки інформації; адаптація до нового середовища);

– планування і структурування часу (облік і розрахунок робочого та вільного часу за різними методиками; виявлення поглиначів часу; цілі та цінності в самоорганізації часу);

2) тренінг «Цілепокладання» – для курсантів другого курсу навчання. Другокурсники знайомляться з алгоритмами цілепокладання; навчаються самостійно визначати цілі й умови їх досягнення; розвивають здібність діяти самостійно й оцінювати та передбачати результати власних дій; знайомляться з механізмами саморегуляції як прагнення до самоактуалізації на основі розвитку професійного мислення і реалізації творчого потенціалу в різноманітних формах наукової діяльності;

3) тренінг «Самоорганізація життя» допомагає розвивати у третьокурсників відповідальність за особистісний розвиток і сприяти самореалізації і становленню курсанта як самодостатньої креативної особистості. В рамках даного тренінгу третьокурсники знайомляться з коучингом як інструментом особистісного й професійного розвитку особистості; формують розуміння того, що кожна людина несе відповідальність за плин власного життя й подолання перешкод, які виникають на шляху досягнення цілей у навчанні, професії та особистому житті; розвивають цілеспрямованість, самодисципліну, здібність до самоаналізу, самоконтролю, саморегуляції та прогнозування.

Висновок. Саморозвиток особистості стає на сьогодні одним із найбільш важливих напрямів формування стресостійкості працівників поліції та підвищення ефективності їх професійної діяльності. Кожен із розроблених соціально-психологічних тренінгів допомагає курсантам на різних етапах професійної підготовки у ЗВО зі специфічними умовами навчання здійснити перехід від соціального контролю до самоконтролю, від зовнішньої організації та управління діяльністю до самоорганізації і саморозвитку особистості.

Список бібліографічних посилань

1. Бандурка О. М., Соболев В. О. Теорія та методи роботи з персоналом в органах внутрішніх справ : підручник для вищ. закл. освіти МВС України : рекомендовано ГУРОС МВС України. Харків : Ун-т внутр. справ, 2000. 480 с.

2. Вайда Т.С., Черкашин А.І., Доценко В.В. Основи виховання працівників ОВС : практичне посіб. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2014. 318 с.

3. Журба К. О. Саморозвиток // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України, гол. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. С. 800–801.

4. Роджерс К. О становленні личністю / пер. М. М. Исениной, под ред. Е. И. Исениной. М. : Прогресс, 1994. 256 с.

5. Сухоленова О. Г. Етапи саморозвитку особистості. *Психологія*. 2000. № 3 (9). С. 98–104.

6. Харламов И. Ф. Педагогика : учеб. пособие. 4-е изд., перераб. и доп. М. : Гардарики, 2003. 519 с.

Одержано 31.10.2019

УДК 349.2

Наталія Ігорівна ДУРАВКІНА,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри юридичних дисциплін Сумської філії

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-5075-9109>

АУТСТАФІНГ ТА АУТСОРСІНГ ЯК ПРАВОВІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ

В умовах глобалізації, компанії для підвищення власної конкурентоспроможності на ринку та зниження витрат на виробничі процеси, все частіше передають другорядні задачі в діяльності організації до послуг зовнішніх підрядчиків-спеціалізованих агентств, в розпорядженні яких є висококваліфіковані кадри.